

Klimat- och näringslivsdepartementet

Datum

2025-10-30

Diarienummer

Ä 2025-1724

Remissvar – SOU 2025:68 Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap KN2025/01289

Tillväxtverket arbetar för konkurrenskraftiga företag och hållbar utveckling i alla delar av Sverige. Det gör myndigheten genom att skapa förutsättningar för stärkt konkurrenskraft, ökad innovation, stärkt omställningsförmåga och en hållbar utveckling i hela landet. Myndigheten arbetar inom tre politikområden - den regionala utvecklingspolitiken, landsbygdspolitiken och näringspolitiken - som är ömsesidigt förstärkande. Tillväxtverket är även beredskapsmyndighet med sektorsansvar inom sektorn för industri, byggande och handel.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

Tillväxtverket tillstyrker förslag om:

- Nytt beaktandekrav i upphandlingslagar
- Nytt system för försörjningsberedskapsavtal
- Att tillföra nya uppgifter till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Utredning om ny samlad lagstiftning om försörjningsberedskap
- Upprättande av en modern bygg- och reparationsberedskap
- Boverket och SGU utses till totalförsvarsmyndigheter
- Uppdrag till relevanta myndigheter att analysera och klargöra förenklingar i produktregelverk

Tillväxtverket har inte tagit ställning till förslaget om att RISE ges ett utökat samhällsuppdrag att bibehålla förmåga under kris, höjd beredskap och krig där uppdrag ges i ägardirektiv samt förslag till löpande finansiering och långsiktig finansiering av Substitutionscentrum.

Nytt beaktandekrav i upphandlingslagarna

Tillväxtverket tillstyrker förslaget om att upphandlingslagarna ska kompletteras med ett nytt beaktandekrav om försörjningsberedskapshänsyn och välkomnar att det då skulle innebära att stöd kring försörjningsberedskap ingår i Upphandlingsmyndighetens uppdrag. Det är även viktigt att tydliggöra förhållandet mellan huvudregeln om upphandling och ingåendet av försörjningsberedskapsavtal i relation till de olika beredskapsnivåerna: fredstida krissituationer, höjd beredskap och krig.

Det kan i sammanhanget även nämnas att Upphandlingsmyndighetens vägledning vore välkommen när det gäller exempelvis tillämpningen av den unionsrättsliga undantagsbestämmelsen om väsentliga säkerhetsintressen i relation till de olika sektorernas utformning.

Försörjningsberedskapsavtal

Tillväxtverket tillstyrker förslaget om att införa ett nytt system för försörjningsberedskapsavtal, men anser att förutsättningarna för det nya systemet behöver förtydligas. Som lyfts i utredningen, anser Tillväxtverket att det är av central betydelse att avtalen genom frivillighet och samförstånd syftar till att stärka företagens förmåga att upprätthålla sin verksamhet och leverera varor eller tjänster även under onormala förhållanden. Tillväxtverket vill betona att det är av stor vikt att det nya systemet i sin utformning motverkar snedvridning av konkurrens och att statstödsrättsliga aspekter beaktas. Tillväxtverket anser att statsstödsfrågorna bör utredas vidare. Detsamma gäller frågor om säkerhetsskydd kopplat till förslaget om försörjningsberedskapsavtal och i vilken utsträckning det finns behov av kompletterande sekretessbestämmelser till skydd för enskilda affärs- och driftsförhållanden inom ramen för det föreslagna nya systemet.

Det är viktigt att uppmärksamma att detta kan innebära en ny och omfattande uppgift för flera av myndigheterna. För att säkerställa att arbetet med försörjningsberedskapsavtal kan genomföras effektivt och med hög kvalitet kan det för vissa myndigheter medföra behov av omprioriteringar, särskilt om de inte i ett inledande skede ges stöd i form av kompetens och kapacitet. Genom att ge myndigheterna rätt förutsättningar avseende resurser och långsiktiga ekonomiska bemyndigande kan en förtroendefull relation utvecklas mellan företag och myndigheterna. Ett sådant samarbete skapar bättre förståelse för varandras behov och mål, vilket i sin tur stärker kvaliteten och effektiviteten i arbetet.

Ingåendet av försörjningsberedskapsavtal har även potential att ge företagen en tydligare roll i totalförsvaret, vilket välkomnas av Tillväxtverket.

Nya uppgifter till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tillväxtverket tillstyrker förslaget som helhet om att tillföra nya uppgifter till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det innebär att Tillväxtverket tillstyrker att ansvar ges för att föra ett register över försörjningsberedskapsavtalen och att en avtalslägesbild regelbundet upprättas och stäms av med relevanta aktörer inom det civila och militära försvaret. Tillväxtverket menar att det även kan finnas behov av att göra en bedömning av hur de avtal som upprättas genom ordinarie

upphandlingslagstiftning ska hanteras i relation till registret för försörjningsberedskapsavtalen.

Vidare tillstyrker vi att en allmän prioriteringsordning för försörjningsberedskap upprättas med stöd av civilområdesansvariga länsstyrelser, sektorsansvariga myndigheter och Försvarsmakten, samt att bedömningar av lämplig prioritering och fördelning av tillgängliga offentliga resurser ges på förfrågan från offentliga och privata aktörer i händelse av allvarliga försörjningsavbrott.

Tillväxtverket menar att en fastställd allmän prioriteringsordning ger både myndigheter och aktörer inom näringslivet en gemensam förståelse för vilka behov som först ska tillgodoses vid allvarliga försörjningsavbrott – något som är särskilt viktigt med tanke på den komplexitet och de många beroenden som präglar dagens samhällsstruktur.

En gemensam prioriteringsordning har också potential att främja samverkan mellan civilområdesansvariga länsstyrelser, sektorsansvariga myndigheter och Försvarsmakten, vilket är avgörande för ett sammanhållet totalförsvar. Det är centralt att prioriteringsordningen inte blir alltför övergripande och abstrakt och därmed svår att omsätta i praktisk handling vid en kris. Om prioriteringarna inte är tillräckligt nedbrutna till sektorsnivå eller regional nivå, kan prioriteringsordningen missa viktiga skillnader i behov, förutsättningar och risker mellan olika delar av samhället.

Slutligen tillstyrker vi att rätt ges att meddela föreskrifter.

Utredning om ny samlad lagstiftning om försörjningsberedskap

Tillväxtverket tillstyrker förslaget om att tillsätta en utredning om ny samlad lagstiftning om försörjningsberedskap. Om en utredning tillsätts bidrar Tillväxtverket gärna med vår samlade kunskap. Som sektorsansvarig beredskapsmyndighet med uppgifter inom den regionala utvecklingspolitiken, den sammanhållna landsbygdspolitiken och näringspolitiken genomför vi och utvecklar insatser som främjar entreprenörskap, industriell omvandling, förenkling för företag och hållbar utveckling. Vår kunskap bygger på nära samverkan med företag, kommuner, regioner och andra aktörer och är anpassad efter lokala, regionala och nationella behov.

En modern byggnads- och reparationsberedskap

Tillväxtverket delar utredningens bedömning om behov av en byggnads- och reparationsberedskap. Tillväxtverket tillstyrker förslaget om att beredskapsmyndigheterna inom beredskapssektorn för industri, byggande och handel (Tillväxtverket, Boverket och Sveriges geologiska undersökning), inom respektive ansvarsområde, ges ett sektorsansvar och ett geografiskt övergripande ansvar för att skapa förutsättningar för berörda aktörer att upprätthålla en byggnads- och reparationsberedskap i hela landet.

För att undvika suboptimering menar Tillväxtverket att det är avgörande att det förutsättningsskapande arbetet sker i nära samverkan med de myndigheter som har en väl utvecklad kompetens och kapacitet inom området. Det är även viktigt att de myndigheter som är centrala för uppbyggnaden och upprätthållandet av en modern bygg- och reparationsberedskap ges långsiktiga förutsättningar i arbetet, gäller både resurser och ur ett styrningsperspektiv. Tillväxtverkets erfarenhet är att samverkan fungerar bäst när den är strukturerad och tydligt reglerad.

Därför föreslår Tillväxtverket att samverkanskravet i 8 § förslaget till ny förordning om kansliet för byggande- och reparationsberedskap görs ömsesidigt, det vill säga att det ska framgå att de utpekade myndigheterna även ska samverka med kansliet för bygg- och reparationsberedskap. Genom att skapa tydliga förutsättningar för samverkan kan helhetsperspektivet stärkas mer effektiva och samordnade insatser kan genomföras.

Tillväxtverket tillstyrker förslaget om att ett kansli för bygg- och reparationsberedskapen ska stödja beredskapsmyndigheternas (Boverket, Sveriges geologiska undersökning och Tillväxtverket) förutsättningsskapande arbete.

Tillväxtverket tillstyrker även förslaget om att kansliet för bygg- och reparationsberedskapen organiseras hos Tillväxtverket i enlighet med utredningens förslag. Om uppgiften tilldelas Tillväxtverket kommer vi att utgå från vår erfarenhet av att samverka och samordna insatser mellan myndigheter och andra aktörer, på lokal, regional och nationell nivå.

Tillväxtverket anser att kansliuppgiften är ett omfattande uppdrag som ställer krav på utveckling av nya kompetenser, förstärkt säkerhetsarbete samt ökad planering, samordning, kommunikation och koordinering. Tillväxtverket har i dagsläget svårt att göra en samlad bedömning av resursbehovet avseende uppbyggnaden av kansliet och i förlängningen den långsiktiga strukturen för bygg- och reparationsberedskapen. Tillväxtverket välkomnar att utredningen i sin konsekvensanalys identifierat ett behov om 25 årsarbetskrafter under de två första åren. I det fall det finns behov av att upprätthålla kanslifunktionen längre än två år (max 5 år) avser Tillväxtverket föra dialog om förutsättningarna i redan upparbetade strukturer med uppdragsgivaren såsom exempelvis myndighetens budgetunderlag 2027–2029.

Tillväxtverket tillstyrker förslagen om att utreda förutsättningarna för inrättandet av förstärkningsresurs för ökad bygg och reparationsberedskap, civilplikt inom bygg- och reparationsberedskap samt förutsättningarna att upprätta ett register för arbetsmaskiner.

Övriga förslag

Tillväxtverket har inte tagit ställning till förslaget om RISE ges ett utökat samhällsuppdrag att bibehålla förmåga under kris, höjd beredskap och krig där uppdrag ges i ägardirektiv samt förslag till löpande finansiering och långsiktig finansiering av Substitutionscentrum.

Tillväxtverket tillstyrker förslagen om att Boverket och Sveriges geologiska undersökning utses som totalförsvarsmyndigheter samt att det ges uppdrag till relevanta myndigheter att analysera och klargöra förenklingar i produktregelverk

Avslutande synpunkter

Det bör även övervägas hur artikel 24 i EU förordningen om kritiska råmaterial¹ kan förstärka försörjningsberedskapen. Företag som omfattas av artikel 24 ska var tredje år genomföra en intern riskbedömning av sina försörjningskedjor för strategiska råmaterial.

Tillväxtverket menar att erfarenheter från hur förordningen om kritiska råmaterial är utformad för att identifiera och ställa krav på företag att arbeta med riskbedömningar i försörjningskedjor kan användas i utformningen av nationella åtgärder för att säkerställa robusta försörjningskedjor på flera områden.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Elisabeth Backteman. I handläggningen har Mona Malmström, Caroline Dahlbom, Björn Langbeck, Magnus Lagerholm och Monika Kväl deltagit, den sistnämnda har varit föredragande

Elisabeth Backteman

Monika Kväl

¹ [Förordning - EU - 2024/1252 - EN - EUR-Lex](#) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 av den 11 april 2024 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 och (EU) 2019/102